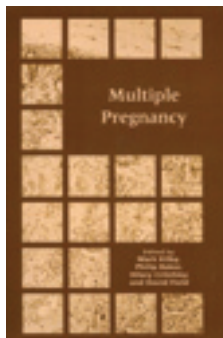

synlighet for eneggede tvillinger. Fremdeles er perinatal sykkelighet og dødelighet høyere enn i svangerskap med ett barn.

Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG) tar jevnlig opp problemer knyttet til både gynekologi og fødselshjelp. Det nedsettes en studiegruppe som behandler temaet bredt og kommer med anbefalinger.

Det er mer enn ti år siden en slik gruppe sist tok for seg flerlingsvangerskap (1). Temaet behandles nå på nytt fordi forståelsen av fysiologi, patologi og behandling av denne gruppen er blitt bedre.

Resultatet av den 50. studiegruppens arbeid er munner ut i den beste og mest oppdaterte boken vi for tiden har om flerlingsvangerskap.

Listen over de 21 deltakerne i gruppen og de ytterligere 15 som har bidratt i kapitlene viser en imponerende bredde. Men så mange medforfattere fører til mange gjentakelser. Kapitlene omhandler epidemiologi, assistert befruktning, genetikk og misdannelser via praktiske obstetriske problemer til konsekvenser for barn, foreldre og familie.

Det iøynefallende svakeste kapitlet handler om hvordan gravide med tvillinger skal forløses. Forfatteren, Jon F.R. Barret fra Toronto, oppfatter at Hannah og medarbeidere i Term Breech Trial har gitt det endelige svar på hvordan barn som ligger i seteleie skal komme til verden. Han ser også lyst på at en tilsvarende studie, Twin Birth Study, skal gi oss sikre svar på hvordan vi bør forløse ved tvillingsvangerskap. Når det er sagt, også dette kapitlet er verdt å lese, problemene løftes frem i lyset og referanselisten er nyttig.

Dette er en svært god bok, som drøfter flerlingsvangerskap tverrfaglig. Den hører hjemme ikke bare i sykehusbiblioteket, men også fødsels- og barneleger som arbeider med flerlingsvangerskap, bør anskaffe den til eget bibliotek.

Per E. Børdahl

Kvinneklivnikken
Haukeland Universitetssjukehus

Litteratur

1. Ward RH, Whittle M, red. Multiple pregnancy. London: RCOG Press, 1995.

Klassiske motiver

Emery AEH, Emery MLH.

Mother and child care in art

152 s, ill. London: RSM Press, 2006. Pris GBP 45
ISBN 978-1-85315-629-8

Dette er tredje bind i en serie om medisin og kunst skrevet av ekteparet Alan og Marcia Emery. De to første var *Medicine and art* (2002) og *Surgical and medical treatment in art* (2005), som begge fikk en varm mottakelse. Det var derfor med forventning jeg åpnet denne.

Marcia Emerys bakgrunn er psykologi- og bibliotekarutdanning. Alan Emery (f. 1928) har en betydelig vitenskapelig innsats innen genetikk og nevrologi bak seg. Dette setter preg på valget av bilder, der både genetikk og nevrologi oftere opptrer som motiv enn man ville forventet ut fra bokens tittel.

Boken inneholder 67 bilder, reproduisert i høy kvalitet på godt papir med forklarende tekst på motsatt side. Det er en tiltalende design. Temaet er allmennmenneskelig og fascinerende. Europeiske museer er fylt opp av samlinger der eldre malere har innsnevret temaet til Maria og Jesusbarnet, undertiden også Elisabeth med Døperen Johannes som barn. I en introduksjon avgrensner forfatterne bildevalget ved å skrive at de kun unntaksvis tar med religiøse fremstillinger. Den hellige familie er ikke bredt representert, men de har heldigvis avveket fra kjøreregelen. Det kommer leseren til gode at Georges de la Tours «Hyrdenes tilbedelse» fra 1644 er tatt med.

Bildene presenteres ikke etter når eller hvor de ble laget, men i en slags medisinsk kronologi, fra forestillinger om graviditet via bryllup, nyfødte og fremover.

Boken åpner med en knapt 3 200 år gammel egyptisk illustrasjon av at kornet kuttet. Bildet trekkes inn i motivkretsen ved hjelp av teksten, som sier noe om egypternes tro på hvordan man kunne forutsi barnets kjønn. Det er heller ikke umiddelbart klart for leseren hvorfor det neste, og likeledes praktfulle bildet, Rembrandts «Aristoteles betrakter en byste av Homer» fra 1653 er med. Der kan teksten imidlertid fortelle oss om hvordan Aristoteles mente mennesket ble skapt.

Fra bryllupsbilder bærer det videre til den gravide. Men det ligger jo noe imellom. Her kunne forfatterne godt ha skutt inn det Rembrandt-bildet de har gitt nummer 64, «Bathsheba med kong Davids brev» fra 1654. Den nakne og lett fyldige Bathsheba, modellen var Hendrickje Stoffels, Rembrandts elskerinne, ville vært en mer logisk illustrasjon til lyst og unnfangelse enn som her – brystkreft.

Slik kunne man fortsatt. Redigeringen er besynderlig, men en viktigere innvending er det store antall likegyldige bilder. Det er

ikke nok at vi får se en del praktfulle illustrasjoner. Vesalius, Utagawa, Pieter Bruegel d.e., Munch og gamle illustrerte manus er alltid verdt å se på. Men det er for mye her som minner om ukebladillustrasjoner.

Selv om tekstene er opplysende, er det beste ved boken at den gjør oppmerksom på motiver man vil ha glede av å se etter ved egen museums- og gallerivandring.

Boken kan ikke anbefales, verken som julepresang eller til det personlige bibliotek. Man finner lett kunstbøker der motivet er bedre representert. Men i et større sykehusbibliotek bør den vel høre hjemme.

Per E. Børdahl

Kvinneklivnikken
Haukeland Universitetssjukehus

Oversikt over antibiotika, men ikke en veileder

Sköld O.

Antibiotika och antibiotikaresistens

143 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2006.
Pris SEK 190
ISBN 978-91-44-03621-2

Dette er en 140 siders oversikt over antibakterielle midler, deres virkemåte og hvordan resistens overfor midlene oppstår. Forfatteren Ola Sköld er medisinsk mikrobiolog, og han har virket som professor i mikrobiologi ved Universitetet i Uppsala siden 1970.

Stoffet er inndelt i 11 kapitler. Det første er en innledning med historikken bak utviklingen av antibakterielle midler, også i evolusjonsperspektiv. De følgende ti relativt korte og oversiktlige kapitler gir beskrivelser av de ulike midlenes virkningsmekanisme, genetisk styring av denne og hvordan mikrober utvikler resistens.

Fremstillingen tar leseren gjennom den historiske utviklingen av antibiotika, for deretter å belyse og kommentere dagens forbruk av antibiotika. Så følger en omtale av ulike grupper av antibakterielle midler. Mye plass er viet sulfonamider og trimetoprim. Penicilliner, kefalosporiner, monobaktamer og glykopeptider er gitt behørig omtale. Aktuelle midler er tatt med, også de som brukes lite i Norge. Litt påfallende er det at proteinsyntesehemmere som aminoglykosider omtales i eget kapittel. Dette etterfølges av et nytt kapittel om proteinsyntesehemmende antibiotika. Aminogly-

kosidene er svært sentrale antibakterielle midler som godt kan vies god plass, men kunne vel ha vært en del av det samme kapitlet.

Preparatgruppen kinoloner omtales greit og konsist og resistensutvikling omtales på behørig vis. Antibiotika som ikke hører hjemme i nevnte antibiotikafamilier, er omtalt i et eget samlekapittel. Utvalget er relevant.

Et mer generelt kapittel om mekanismer for spredning av antibiotikaresistensgener mellom bakterier er også med, men helt mot slutten. Å skrive dette på en enkel og samtidig presis måte i forhold til et så vidt komplekst stoff er en kunst. Det har forfatteren lyktes med. Plasseringen er imidlertid overraskende. Ved plassering rett etter den historiske innledningen kunne leseren ha blitt orientert om aktuelle mekanismer før man leste om de enkelte stoffene. Nå er dette kapitlet mer støttelesing. For lesere som er kjent med dette stoffet, er den gitte plasseringen velvalgt.

Avslutningsvis er det et kapittel om hvordan vi skal vurdere og eventuelt mestre og overvinne problemet antibiotikaresistens. Dette er nyttige refleksjoner for dagens medisin.

Boken er ikke en «antibiotikaveileder» med anbefalinger om valg og bruk av antibiotika ved ulike infeksjoner. For daglig praksis vil den derfor ikke bringe informasjon av betydning for enkeltpasienten. Som en generell orientering for leger og andre interesserte om samspeillet mellom mennesket, legemidlet og mikroben og hvorledes vi muligvis skal kunne sikre legemidlenes bruksområder i fremtiden, er den meget nyttig. Den er lettlest og greit illustrert og anbefales generelt, men kanskje spesielt til infeksjonsinteresserte leger, farmasøyer, veterinærer og andre i fagfeltet.

Kjetil K. Melby

Mikrobiologisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Oversiktlig om revmatiske sykdommer

Pødenphant J, Jacobsen S, Manniche C et al, red.

Reumatologi

Opplags- og lærebog om diagnostik, behandling og forebygging af bevægeapparattets medicinske sygdomme. 2. utg. 551 s, tab, ill. København: FADL's forlag, 2006. Pris DKK 525 ISBN 87-7749-422-9

Dette er 2. utgave av en opplags- og lærebok i revmatologi som er skrevet på initiativ av Dansk Reumatologisk Selskab. Boken er utgitt på FADL's forlag som eies og drives av Foreningen af Danske Læge-

studerende. Forlaget gir ut danskspråklige medisinske lærebøker med målsetting å være studentvennlige og pedagogiske. Dessuten skal de dekke pensum for medisinstudiene i Danmark. Noe liknende kan vi ikke skilte med i Norge! Siden FADL forsøker å tilby bøker til en «studentvennelig» pris, har man valgt å utgi denne med støtte av farmasøytisk industri. Dette er ukonvensjonelt sett med norske øyne. Foruten medisinstudenter er målgruppen andre faggrupper som er under utdanning i revmatologi eller i klinisk praksis, blant annet leger under spesialistutdanning.

Hvert av de 31 kapitlene er skrevet av spesialister på sitt felt, i alt overveieende leger.

Det er nok ikke tilfeldig at utgi-verne har valgt å omtale temaet artrose i første kapittel. Ifølge Bone and Joint Decade er artrose årsak til halvparten av alle kroniske sykdommer hos personer over 65 år. Med tanke på den kommende eldrebølgen vil tilstanden representere en stadig økende medisinsk utfordring.

Av de tre behandlingkapitlene vil jeg spesielt fremheve kapitlet om lokal injeksjonsbehandling med steroider. Ultralydveiledet teknikk får en stadig økende betydning og er instruktivt beskrevet i tekst og bilder. Det er også gledelig at et betydningsfullt tema som bildediagnostikk er grundig presentert med et eget kapittel.

Omtale av fagområder som i Norge tradisjonelt ikke hører inn under det revmatologiske fagfeltet (som paraplegi og tetraplegi, regionale smertetilstander og ryggsykdommer) vil kunne gi boken en utvidet leserkrets.

Den er oversiktlig og lett å finne frem i og har en omfattende registerdel. Det er flotte tabellariske fremstillinger av de internasjonalt mest brukte kriteriene for sykdomsklassifisering og behandlingseffekt. Flytskjemaene er til stor hjelp for klinikerne i den diagnostiske og terapeutiske prosess. Bildematerialet kunne generelt vært noe mer omfattende.

Skal man gå i detalj, savnes for det første et innledende oversiktskapittel som beskriver faget revmatologi. Og kildeangivelsene er delvis mangelfulle når det gjelder de epidemiologiske data. For eksempel hvilke kohorter dreier det seg om, og hvilke land stammer opplysningene fra? I en nordisk lærebok hører det kanskje med å si noe om hvorvidt forekomsten i Skandinavia avviker fra andre vestlige land?

At de fleste pasientene får Revmatoid artritt i 40–60-årsalderen, stemmer heller ikke. Nyere epidemiologiske data, bla. fra leddgiktsregisteret i Oslo, viser entydig at insidensen stiger med økende alder.

Under omtalen av psoriasisartritt utelater man å nevne at man hittil har manglet validerede klassifikasjonskriterier. Resultatet fra den såkalte CASPAR-studien som er under publisering, ventes å bøte på dette.

Boken er kunnskapsbasert og omfattende nok til å kunne bli et referanseverk innen revmatologi i Skandinavia, og på norsk har vi ingen tilsvarende lærebok. Når dessuten Lars Klareskog og medarbeidere i 2005 kom med første utgave av en svensk lærebok i revmatologi, er vi nå i den heldige situasjon å ha to solide skandinaviske lærebøker i faget til vår disposisjon!

Mari Sveen Kvam

Revmatologisk avdeling
Diakonhjemmets sykehus

Tankevekkende om demens

Peterson M.

Du tror du vet alt

Dokumentarroman. 160 s. Kolbotn: Ganesa forlag, 2007. Pris NOK 228 ISBN 978-82-7895-046-3

Dette er en fortelling om hvordan en datter opplever at mor får Alzheimers demens. Det er ingen lærebok, men en inngående beskrivelse av hva som skjer i sykdommens ulike faser fra de første symptomer opptrer

til pasienten dør. Boken er intens og forfatteren går rett på sak – uten omsvøp og uten å legge skjul på hvordan hun føler det når den demente moren uten finfølelse, takt og empati sårer henne og skjeller henne ut. Mor er en sterk og selvstendig kvinne med tre barn. Hun har hatt et tøft liv og alltid lagt vekt på betydningen av å klare seg selv, også etter hun ble skilt og barna ennå var små. Datteren som forteller og beskriver dramaet som oppstår mellom de to når sykdommen rammer, vokste opp med den fraskilte faren. De to hovedpersonene har hatt et noe distansert forhold til hverandre, i alle fall har det ikke vært et forhold preget av emosjonell nærhet. Denne bakgrunnen må leseren ha i tankene når dramaet skrider frem. Mor preges av betydelige språkproblemer, først motoriske, senere også sensoriske, og selvsagt av en økende glemsomhet og problemer med å holde orden på seg selv og sitt liv. Hun er samtidig og stadig avvissende til å motta hjelp. Og når døtrene nærmest ser seg nødt til å tvangsinnlegge henne på sykehjem, protesterer hun heftig på at hun må flytte fra sin egen leilighet.

Det oppstår selvfølgelig konflikter i fleng